

การวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดลอมสำหรับหลักสูตรประถมศึกษา
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2

นายพิสิษ วรวัฒน์

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต
ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

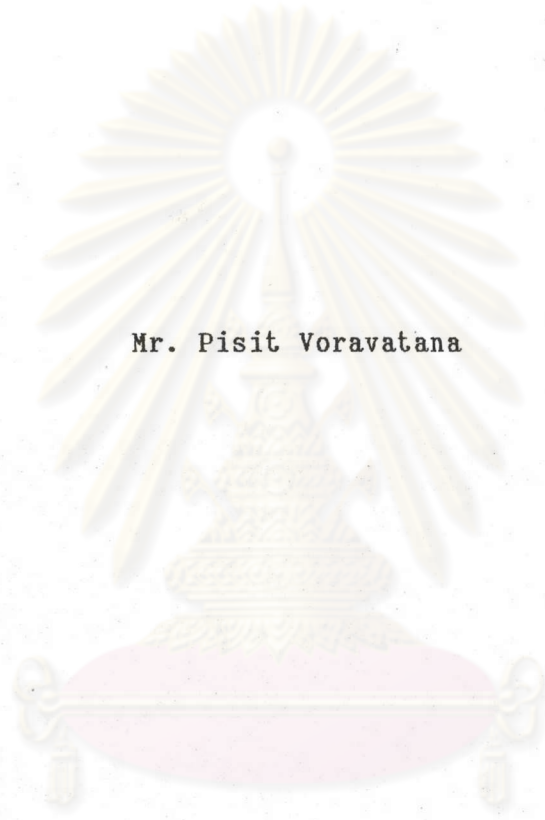
พ.ศ. 2537

ISBN 974-583-916-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I18250420

A CONTENT ANALYSIS OF ENVIRONMENTAL ASPECTS FOR THE ELEMENTARY
SCHOOL CURRICULUM AT THE LEVEL OF PRATHOM SUKSA ONE TO TWO

Mr. Pisit Voravatana

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-583-916-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดล้อมสำหรับหลักสูตรประถมศึกษา ระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1-2

โดย

นายพิสิษ วรรณะ

ภาควิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เถรชอก)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ชมวัฒนา)

ศูนย์วิจัยและพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

พิสิษ วรวิadhanะ : การวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดล้อมสำหรับหลักสูตรประถมศึกษา ระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1-2 (A CONTENT ANALYSIS OF ENVIRONMENTAL ASPECTS FOR
THE ELEMENTARY SCHOOL CURRICULUM AT THE LEVEL OF PRATHOM SUKSA ONE
TO TWO) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ใจทิพย์ เข็้อรัตนพงษ์, 149 หน้า.
ISBN 974-583-916-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดล้อมสำหรับหลักสูตรประถมศึกษา
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเอกสาร จากแหล่งข้อมูลคือ หลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) แบบเรียน และหนังสืออ่านเพิ่มเติม จำนวนทั้งสิ้น 65 เล่ม

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มีเนื้อหา
สิ่งแวดล้อมที่ปรากฏและเรียงตามลำดับดังนี้ คือ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประชากร เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ
เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณสิ่งแวดล้อม เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทางสิ่งแวดล้อม และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ
เศรษฐศาสตร์และเทคโนโลยี
2. แบบเรียน มีเนื้อหาสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏและเรียงตามลำดับดังนี้ คือ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ
ระบบนิเวศ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์และเทคโนโลยี เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณสิ่งแวดล้อม เนื้อหาที่
เกี่ยวข้องกับประชากร และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทางสิ่งแวดล้อม
3. หนังสืออ่านเพิ่มเติม มีเนื้อหาสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏและเรียงตามลำดับดังนี้ คือ เนื้อหาที่
เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประชากร เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์และเทคโนโลยี และเนื้อหาที่
เกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณสิ่งแวดล้อม ส่วนเนื้อหาสิ่งแวดล้อมที่ไม่ปรากฏในหนังสืออ่านเพิ่มเติม คือ เนื้อหาที่
เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทางสิ่งแวดล้อม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... บริหารการศึกษา .....
สาขาวิชา ..... นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร .....
ปีการศึกษา ..... 2536 .....

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C542040 : MAJOR SUPERVISION AND CURRICULUM DEVELOPMENT

KEY WORD: CONTENT ANALYSIS OF ENVIRONMENTAL ASPECTS/ELEMENTARY SCHOOL CURRICULUM/LEVEL OF PRATHOM SUKSA ONE TO TWO

PISIT VORAVATANA : A CONTENT ANALYSIS OF ENVIRONMENTAL ASPECTS FOR THE ELEMENTARY SCHOOL CURRICULUM AT THE LEVEL OF PRATHOM SUKSA ONE TO TWO. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. JAITIP CHUARATANAPHONG, Ph.D. 149 pp. ISBN 974-583-916-7

The purpose of this research was to analyze the environmental aspects for the Elementary School Curriculum at the level of prathom sukka one to two. By using the documentary research technique, 65 curriculum documents were analyzed. These documents consisted of the Elementary School Curriculum B.E. 2521 (Revised Edition B.E. 2533), textbooks and supplementary readings.

The results of this research were found as follows :

1. The environmental aspects which were found and prioritized from the highest to the lowest in the Elementary School Curriculum B.E. 2521 (Revised Edition B.E. 2533) were population, ecosystem, environmental ethics, environmental decisions and economic and technology.
2. The environmental aspects which were found and prioritized from the highest to the lowest in the textbooks were ecosystem, economic and technology, environmental ethics, population and environmental decisions.
3. The environmental aspects which were found and prioritized from the highest to the lowest in the supplementary readings were ecosystem, population, economic and technology and environmental ethics. The environmental aspect which did not show in the supplementary readings was environmental decisions.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา บริหารการศึกษา.....

สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร.....

ปีการศึกษา 2536.....

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ใจทิพย์
เชื้อรัตนพงษ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อีกทั้ง รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์
รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี เฌรชอด และ อาจารย์ ดร. เพิ่มเกียรติ ชมวัฒนา ที่ได้สละเวลา
ให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางให้แนวคิด ตลอดจนกำลังใจ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้
ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อ
ผู้วิจัย

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ นิสิตสาขาวิชาโทศึกษาศาสตร์และพัฒนาหลักสูตร รุ่นที่ 30 ตลอดจน
พี่ ๆ น้อง ๆ และคุณญาติ ผดุงสมบัติ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและกำลังใจตลอดระยะเวลาในการ
ทำวิจัย

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ให้ทุนอุดหนุนในการวิจัย ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย
ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ซึ่งสนับสนุนในด้านการเงินและให้
กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

พิสิษ วรวิธนะ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ข้อตกลงเบื้องต้น	5
คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
การนำเสนอผลการวิจัย	7
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
สิ่งแวดล้อม	8
เนื้อหาสิ่งแวดล้อม	13
การวิเคราะห์เนื้อหา	24
หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม	32
เทคนิคเดลฟาย	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48
3. วิธีดำเนินการวิจัย	54
ขั้นตอนดำเนินการวิจัย	54
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	59
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา	59
การวิเคราะห์ข้อมูล	60
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	84
สรุปผลการวิจัย	85
อภิปรายผล	88
ข้อเสนอแนะ	94
รายการอ้างอิง	96
ภาคผนวก	100
ประวัติผู้เขียน	149

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	เนื้อหาสิ่งแวดลอมที่ปรากฏในหลักสูตร แบบเรียน และหนังสืออ่านเพิ่มเติม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2	64
2	เนื้อหาสิ่งแวดลอมที่ปรากฏในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับ ปรับปรุง พ.ศ. 2533) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2	66
3	เนื้อหาสิ่งแวดลอมที่ปรากฏในแบบเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถม ศึกษาปีที่ 2	69
4	เนื้อหาสิ่งแวดลอมที่ปรากฏในแบบเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	70
5	เนื้อหาสิ่งแวดลอมที่ปรากฏในแบบเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของกลุ่มทักษะฯ ภาษาไทย	71
6	เนื้อหาสิ่งแวดลอมที่ปรากฏในแบบเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของกลุ่มทักษะฯ คณิตศาสตร์	72
7	เนื้อหาสิ่งแวดลอมที่ปรากฏในแบบเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิต	73
8	เนื้อหาสิ่งแวดลอมที่ปรากฏในแบบเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	74
9	เนื้อหาสิ่งแวดลอมที่ปรากฏในแบบเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของกลุ่มทักษะฯ ภาษาไทย	75
10	เนื้อหาสิ่งแวดลอมที่ปรากฏในแบบเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของกลุ่มทักษะฯ คณิตศาสตร์	76
11	เนื้อหาสิ่งแวดลอมที่ปรากฏในหนังสืออ่านเพิ่มเติมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2	77
12	เนื้อหาสิ่งแวดลอมที่ปรากฏในหนังสืออ่านเพิ่มเติมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ของกลุ่มทักษะฯ ภาษาไทย	78
13	เนื้อหาสิ่งแวดลอมที่ปรากฏในหนังสืออ่านเพิ่มเติมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	79
14	เนื้อหาสิ่งแวดลอมที่ปรากฏในหนังสืออ่านเพิ่มเติมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย	81

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	เนื้อหาสิ่งแวดลอมที่ปรากฏในหนังสืออ่านเพิ่มเติมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ของกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ	83

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย